

комунікації й координації. Основна проблема на шляху створення віртуальних підприємств – рівень «прозорості» бізнесу й ступінь довіри підприємств у сформованій віртуальній мережі. Для підприємств малого й середнього бізнесу відчутними труднощами є досить високі вимоги щодо інформаційного забезпечення та впровадження відповідних технологій. Однак розвиток такого бізнесу є об'єктивною тенденцією, яка відповідає рівню розвитку сучасних ринків і супутніх технологічних змін.

Список використаних джерел

1. Буцька І.О. Віртуальне підприємство як організація нового типу. *Управління розвитком*. 2016. № 2. С. 101–105.
2. Загорна Т. О., Ткачова А. В. Віртуальні організації в умовах інформаційної економіки. *Економіка: реалії часу*. 2014. № 6 (16). С. 128–135.
3. Касатонova І.А. Особливості функціонування віртуальних підприємств у сучасних умовах глобалізації економіки. *Приазовський економічний вісник*. 2018. Вип. 6(11). С. 176–184.
4. Кислюк Л. В. Віртуальне підприємство як інноваційна форма ведення бізнесу. *Молодий вчений*. 2019. № 9. С. 345–359.
5. Кісь Г.Р. Віртуальне підприємництво: конспект лекцій. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2020. 96 с.
6. Плєскач В.Л., Затонацька Т.Г. Електронна комерція: підручник (3-тє перевид., допов.). Київ: Знання, 2016. С. 35–37.
7. Подчасова П.Т. Віртуальні підприємства як сучасна форма функціонування підприємництва. *Збірник наукових праць МННЦ*. 2020. Вип. 11. С. 20–31.
8. Спіцина Н.М. Теоретичні аспекти віртуального підприємства як сектора глобальної економіки. *Торгівля і ринок України*. 2014. № 34. С. 87–91.

Робота виконана під науковим керівництвом д-ра екон. наук, доцента
БУСАРЕВОЇ Т. Г.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ ПРОДУКЦІЄЮ ВІЙСЬКОВО-ПРОМИСЛОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

МІНАСЯН Д., ФМТП ДТЕУ,
освітня програма «Міжнародна економіка»

Е статті проаналізована взаємодія з продукцією військово-промислового призначення на території України. У якості часового проміжку було взято період з моменту розпаду СРСР до теперішнього часу.

The article analyzes the interaction with military-industrial products on the territory of Ukraine. The period from the collapse of the USSR to the present was taken as a time span.

Актуальність обраної теми полягає в тому, що на даний момент на території нашої країни відбувається збройний конфлікт із застосуванням продукції військово-промислового призначення. Враховуючи це, необхідно мати базові знання із торгівлі даним різновидом продукції. Також у статті було взято та проаналізовано інформацію з приводу ВПК України з метою більш детального вивчення теми та паралельного аналізу озброєння України за певний проміжок часу. Разом з цим у статті було поверхнево розкрито питання нововведень в

українському озброєнні за період повномасштабного вторгнення щоб додати більше конкретики у питання поставки озброєння.

Метою статті є аналіз та поверхневе вивчення продукції військово-промислового комплексу України.

Об'єктом дослідження є вивчення важливих аспектів продукції ВПК та її впливу на економіку України

Предметом дослідження є процес торгівлі продукцією ВПК під час війни в Україні

Продукція військово-промислового призначення є важливою складовою кожної країни, оскільки даний різновид продукції спрямований на забезпечення безпеки країни якій належить. Незважаючи на її рівень важливості для країни, вона потребує особового контролю, тому що несе за собою високий рівень небезпеки і має бути під особовим наглядом уповноважених осіб.

Виклад основного матеріалу. Військово-промислова продукція- це товари та послуги, які призначені для задоволення потреб оборони країни. Включає в себе військову техніку, боєприпаси, виробництво та постачання зброї, а також системи та обладнання, які необхідні для забезпечення безпеки країни. ВПП також може включати в себе розробку та постачання технологій для військового застосування, а саме кіберзброю, кіберзахист, криптографію, тощо. Важливим аспектом ВПП є також забезпечення якості та надійності продукції, оскільки це стосується безпеки та ефективності військових операцій. Тому виробництво військової техніки і обладнання зазвичай піддається суворим випробуванням та сертифікації.

Якщо поринути трохи в історію, то варто зазначити що після розпаду СРСР оборонно-промисловий комплекс в Україні став слабким місцем та потребував певних реформ. Станом на кінець 1990-х років оборонно-промисловий комплекс був здатний забезпечити лише 5-7 % Збройних сил України, а економічна криза у цей період не давала можливості провести всі необхідні реформи. Через це наприкінці 90-х років ОПК став перетворюватися на тягар для економіки України. Не дивлячись на це, на початку вже 2000-х років можна було спостерігати значні покращення в оборонно-промислову комплексі через затвердження Концепції структурної перебудови ОПК України. Дану Концепцію було затверджено указом Президента від 5 березня 2002 року, що стало одним з перших державних актів незалежної України. Вважаю за потрібне згадати, що після розпаду СРСР оборонно-промисловий комплекс України складався з близько 700 промислових об'єднань, які мали у складі понад 1.5 мільйони осіб[6].

У підсумку слід зазначити що з кінця 90-х років і до 2014 року Україна виробляла досить багато зброї, але велика кількість йшла на експорт і лише навесні 2014 року з початком антитерористичної операції почала використовувати у власних цілях. Починаючи з березня 2014 року було втрачено 13 підприємств на території Кримського півострова, також було втрачено низку підприємств ВПК у Донецькій та Луганській областях. Саме навесні 2014 року були збільшені військові витрати в Україні і саме тоді українські підприємства розробили нові зразки військової продукції, а в грудні їх вже презентували. Станом на 2024 рік планується створення «екосистеми» в галузі оборони з метою будівництва заводів по створенню озброєння на території України, прикладом виступає німецький концерн Rheinmetall[4].

Повертаючись до особливостей торгівлі продукцією ВПП слід зазначити що даний різновид торгівлі має власні особливості в порівнянні з іншими видами міжнародної торгівлі, це пов'язано з великою відповідальністю та ризиками, які супроводжують такі операції.

До таких особливостей можна віднести: строгу регуляцію, політичний аспект, посилений контроль, безпеку та конфіденційність, великі обсяги та високу вартість, технологічну складність, вплив на міжнародні відносини, довготривалу перспективу, культурні та етнічні аспекти.

Що стосується строгої регуляції потрібно зазначити що торгівля ВПП піддається великій кількості міжнародних норм та регуляцій, включаючи вимоги щодо ліцензування, контролю за експортом, санкцій та обмежень. До політичного аспекту можна віднести те, що даний вид торгівлі часто має політичний характер і може бути пов'язана геополітичними

інтересами країн-експортерів і країн-імпортерів. Угоди щодо продажу ВПП можуть бути сприйняті як засіб підтримки союзників або засуджені як загроза безпеці. З приводу безпеки та конфіденційності можу сказати що це є необхідними заходами, адже ВПП може включати конфіденційну і важку зброю та технології, які потребують високого рівня безпеки при їх виробництві, транспортуванні та використанні. Контракти та угоди щодо продукції військово-промислового призначення часто підписуються під суворими конфіденційними умовами. Якщо згадати про технологічну складність, то можна додати що сучасна військова техніка характеризується високим рівнем технологічної складності. Це може створювати виклики у процесі виробництва, розробки та експорту, оскільки потрібні спеціалізовані знання та технології. Як ми бачимо на практиці, досить важливим є вплив на міжнародні відносини, тому що торгівля ВПП може впливати на міжнародні відносини та геополітичну ситуацію. Залежно від обсягів та характеру угод, вона може сприяти стабільності та миротворчим процесам, або ж навпаки, збільшувати напруженість та зростання військових конфліктів. Угоди щодо постачання військової продукції мають довготривалий характер, оскільки вони пов'язані з розвитком та підтримкою обороноздатності країн. Це може створювати стійкий потік доходів для виробників, але також вимагати від них здатності до довгострокового планування та виробництва. На останок можна додати те, що торгівля ВПП може викликати дебати та конфлікти на рівні культурних та етичних цінностей. Деякі країни можуть ставити питання про етичність продажу зброї та військової техніки країнам, які порушують права людини або ведуть агресивну політику[5].

За прогнозами, бюджет який виділяється на ОПК в Україні має в 2024 році зрости приблизно у 20 разів в порівнянні з 2022 роком. Також прогнозують виробництво близько 750 одиниць техніки протягом року. Для порівняння, у 2022 році бюджет складав лише 2.5 мільярдів гривень, а у 2023- 12 мільярдів. На мою думку в оборонно-промисловому комплексі спостерігається певний прогрес в порівнянні з попередніми роками, але цього поки що недостатньо для протистояння країні-агресору[2].

Одним з головних факторів на мою думку, який впливає напряду на торгівлю продукцією військово-промислового призначення є зміна у технологіях, які використовуються під час військового конфлікту на території України, а саме великий вплив безпілотних апаратів та засобів протидії. Це є досить важливим фактором, адже Україна почала їх створювати відносно нещодавно, а до цього мала закупати у інших держав, а саме в Китаю, Туреччини, тощо. І навіть не дивлячись на власне виробництво, навіть зараз є необхідність у закупівлі цих безпілотних літальних апаратів, що досить сильно ускладнює проведення бойових дій. Окрім цього, є необхідність у закупівлі засобів протидії літальним апаратам, тому що ворог досить швидко покращує власні дрони та має великі обсяги їх виробництва[1].

Висновки. Отже, закупівля РЕБів та дронів не є єдиним фактором, який впливає на торгівлю продукцією військово-промислового призначення, є також закупівля засобів ППО, стрілецької зброї, важкої та легкої бронетехніки, тощо. Незважаючи на необхідність для нашої країни вище вказаних типів озброєння, торгівля даним типом продукції потребує досить суворого контролю, оскільки є найбільш небезпечною для суспільства та за неправильного користування може завдати великої шкоди. Нам лише залишилось сподіватись на те, що уповноважені особи будуть правильно виконувати свою роботу, а країни-партнери будуть і надалі поставляти нам продукцію, яка буде нам допомагати захищати власну країну.

Список використаних джерел

1. Закупівля державою РЕБ ближньої дії URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/derzhava-zakupovuie-reb-blyzhnoi-dii-peredaly-2-tysiachi-zasobiv-dlia-syl-oborony-vid-rozrobnykiv-uchasnykiv-klastera-brave1>
2. Оборонно-промисловий комплекс України URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D0%BE->

<https://www.unian.ua/war/krila-dlya-svobodi-yak-skoro-ukrajina-otrimaye-vinishchuvachi-12143295.html>

3. «Крила свободи»: як скоро Україна отримає винищувачі URL: <https://www.unian.ua/war/krila-dlya-svobodi-yak-skoro-ukrajina-otrimaye-vinishchuvachi-12143295.html>
4. Оборонно-промисловий комплекс України URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D0%BE-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81>
5. Аналіз ніші ВПК в Україні URL: <https://blog.youcontrol.market/analiz-nishi-vpk-v-ukrayini-na-tierierishnii-chas-i-iogho-pierspektivi/>
6. «Український ВПК: важкий шлях до змін та «палиці в колесах» URL: <https://interfax.com.ua/news/blog/945450.html>
7. Список товарів військового призначення URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/72160613>
8. Питання Державної компанії з експорту та імпорту продукції і послуг військового та спеціального призначення URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1247-96-%D0%BF#Text>

Робота виконана під науковим керівництвом канд. юрид. наук, професора ОСИКИ С. Г.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ПІДТРИМКИ ТИМЧАСОВО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ З УКРАЇНИ

ПОЛЯКОВА А., ФМТП ДТЕУ,
освітня програма «Міжнародна економіка»

У статті досліджуються питання європейського досвіду підтримки тимчасово переміщених осіб з України, виявлення сучасних особливостей та відмінностей цих механізмів у різних країнах ЄС. Визначено роль міжнародних інституцій в координації цих процесів.

The article examines the European experience of supporting temporarily displaced persons from Ukraine, identifying modern features and differences of these mechanisms in different EU countries. The role of international institutions in the coordination of these processes is determined.

Актуальність теми. Повномасштабне вторгнення РФ до України у лютому 2022 року, спричинило великий потік біженців до країн ближнього зарубіжжя і Європейського союзу. Відповідною реакцією урядів європейських країн стало створення соціальних програм підтримки і захисту тимчасово переміщених з України осіб. Ця допомога включала як допомогу з житлом і харчуванням, так і економічну підтримку, шляхом запровадження соціальних виплат тимчасово переміщеним особам.

Реакція Європейського Союзу (ЄС) на військове вторгнення Росії в Україну 24.02.22 була рішучою, виявивши солідарність з людьми, що потребують допомоги. Це охоплювало різноманітні заходи, включаючи гуманітарну допомогу, екстрену допомогу у сфері цивільного захисту, підтримку на кордоні та захист для тих, хто шукає порятунку від війни. У відповідь на цю кризу ЄС вперше у своїй історії ввів у дію Директиву про тимчасовий захист, яка створює правові рамки для надання допомоги у регулюванні масового прибуття людей [9].

Ступінь розробки наукової проблеми. Окремі питання забезпечення міжнародної підтримки тимчасово переміщених осіб досліджується такими вченими, які: Бортник Н.,